

Karolina Nygren
Utvecklingsledare
08 124 57 236
Karolina.Nygren@ekero.se

Sammanställning av Öppna jämförelser 2015 - Vård och omsorg om äldre

Dnr SN15/75-739

Bakgrund

Kommunfullmäktige har antagit sju verksamhetsmål för Ekerö kommun där ett av målen rör äldre invånare i kommunen: *"invånare över 65 år som använder service hemtjänst och bor i särskilt boende i kommunen ska känna nöjdhet och kvalitet i tjänsterna. Ekerö ska över tid vara en av tre bästa kommuner i länet och sträva mot att bli en av landets 10 bästa omsorgskommuner."*

För att följa upp verksamhetsmålet har Kommunfullmäktige beslutat att bedömning ska göras utifrån de indikatorer i Socialstyrelsens årliga öppna jämförelser som gäller äldres egna omdömen om omsorgen. Ingen indikator ska vara röd och minst hälften av indikatorerna ska vara gröna.

Utöver äldres uppfattningar innehåller öppna jämförelser databas- och registerberoende indikatorer om vård och omsorg om äldre.

Indikatorer och informationsinsamling

Öppna jämförelser är ett verktyg för att analysera, följa upp och utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå. Syftet med öppna jämförelser är att stimulera till kunskapsutveckling för att främja en jämlik socialtjänst och hälso- och sjukvård med god kvalitet.

2015 års rapport

Rapporten beskriver kvaliteten inom vården och omsorgen med 31 färgsatta indikatorer samt 15 bakgrundsmått. Rapporten är i år indelad i tre områden; ordinärt boende, särskilt boende och sammanhållen vård och omsorg. I årets rapport är många indikatorer nya eller omarbetade, vilket gör det svårt att jämföra med tidigare år. Bland annat har merparten av indikatorer som hämtats från undersökningen *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* förändrats. Svaren på olika frågor har nu grupperats utifrån teman som förenar

olika frågor.

Redovisning av resultat

Resultatet från undersökningen redovisas som varje kommuns faktiska värde men även som en jämförelse kommuner emellan. Värdena redovisas i en tabell som är färgsatt med grönt, gult och rött för att ge en enkel överblick. Grönt betyder att kommunvärdet på indikatorn hör till de 25 procent av kommunerna med bäst värde. Rött får de 25 procent av kommunerna med sämst värde och gult får de 50 procent av kommunerna som ligger mitt emellan. Det finns idag inte några nationella målnivåer att förhålla sig till. Jämförelsen är relativ till andra kommuners resultat och rangordningen utgör därför inte ett betyg på kvaliteten på äldreomsorgen. Varken rikets medelvärde eller ett grönt resultat behöver i sig vara ett bra resultat utan den relativa jämförelsen anger istället vad som faktiskt går att uppnå.

Utöver de 31 indikatorerna innehåller rapporten 15 bakgrundsmått. Dessa rangordnas inte utan är tänkta som stöd för fortsatta analyser.

I årets rapport finns två nya indikatorer; *Förändring av självs kattad hälsa för hemtjänsttagare* samt *Planerat bruk av tryckutjämnande underlag*. Uppgifter hämtas från brukarundersökningen *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* respektive Senior Alert.

För 2015 saknas värde för Ekerö kommun för tre indikatorer: 4)

Riskförebyggande åtgärder - ordinärt boende, 5) *Personalkontinuitet i hemtjänst* och 17) *Väntetid till särskilt boende*. Data för dessa indikatorer hämtas från Kommun- och Landstingsdatabasen (Kolada) och Ekerö kommun har inte varit ansluten till denna under 2015.

Datakällor

Datakällor i årets rapport är nationella enkätundersökningar, officiell statistik och nationella kvalitetsregister. All data i rapporten rapporteras av kommuner och landsting själva samt från vårdens och omsorgens verksamheter eller de äldre själva.

Socialstyrelsens brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* utgör grunden för de indikatorer som har med de äldres egna uppfattningar att göra. Undersökningen genomförs årligen genom en enkät till landets alla äldre med hemtjänst eller särskilt boende. Totalt 131 938 personer har besvarat enkäten. Svarsfrekvensen för hemtjänst var 67 % och särskilt boende 55 %.

I Ekerö kommun besvarades enkäten av totalt 253 personer, varav 164 med hemtjänst och 89 i särskilt boende. Respektive svarsfrekvens var 74 % och

55 %.

Resultat för Ekerö kommun

I 2015 års rapport har man delat upp indikatorerna i tre delområden; ordinärt boende, särskilt boende och sammanhållen vård och omsorg. Av samtliga 31 indikatorer speglar 12 indikatorer äldres uppfattningar (Socialstyrelsens brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?*). Resterande 19 indikatorer hämtar resultat från olika databaser och nationella register. Socialkontoret har valt att sammanställa de äldres omdömen för sig och övriga indikatorer för sig istället för att strikt följa indelningen i delområden. I årets rapport är samtliga indikatorer numrerade och det är därför enkelt att se vilket delområde de sorterar under.

Socialkontoret har rankat Ekerös resultat i förhållande till övriga kommuner i Stockholms län.

Område ordinärt boende

Av fem indikatorer som speglar äldres omdömen om hemtjänst är fyra gröna. Indikatorn *Hemtjänst i sin helhet* anger att 96 % sammantaget är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten. Detta är en procentenhet högre än föregående år och placerar Ekerö kommun på första plats i länet och på 18:e plats i riket. De resterande tre indikatorerna som är gröna placerar Ekerö på andra respektive tredje plats i länet. För två av dessa indikatorer når Ekerö en tionde plats i riket medan övriga indikatorer har en lägre ranking.

Indikatorn *Förändring av självs kattad hälsa för hemtjänsttagare* är ny för i år och visar hur den självs kattade hälsan förändrats mellan två undersökningsår för den nationella enkätundersökningen. För denna indikator är värdet -12,6 % vilket placerar Ekerö kommun på plats 24 i länet. Även i förhållande till riket hamnar Ekerö bland de 25 % med sämst värde (rank 246 av 283 kommuner). Sett till hela riket förekommer en spännvidd av (-278,7) – 75,7 %. Medelvärde för riket är -0,7 %.

Område särskilt boende

Av sammanställningens sju indikatorer visar sex indikatorer gult och en grönt. Ekerö kommun placerar sig som bäst på andra plats i länet och som lägst på 15:e plats. Rankningen i riket varierar mellan plats 21 (*Kontakt med personal i särskilt boende*) och plats 179 (*Boendemiljö i särskilt boende*). Indikatorn *Särskilt boende i sin helhet* anger att 86 % sammantaget är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende. Detta är en ökning med 3 procentenheter i förhållande till 2014 års resultat och placerar Ekerö på tredje plats i länet och

74:e plats i riket. Den indikator där Ekerö uppnår lägst ranking både i förhållande till riket och till länet är *Boendemiljö i särskilt boende* (plats 179 respektive plats 15).

Område sammanhållen vård och omsorg

15 indikatorer är avsedda att spegla den sammanhållna vården och omsorgen om äldre med omfattande behov av både vård och omsorg. Data saknas för indikatorn *Väntetid till särskilt boende*. Av resterande 14 indikatorer är majoriteten gröna (8 stycken), tre är gula och tre röda. Av de 14 indikatorerna är sex stycken jämförbara med tidigare år. I fem fall visar resultatet en positiv utveckling och i ett fall är värdet detsamma som föregående år. Exempelvis anger indikatorn *Frakturer på lår och höft, 65 år och äldre, per 100 000 invånare* att antalet har minskat från 676 till 615 (9 %) vilket placerar Ekerö på andra plats i länet och sjunde plats i riket (att jämföra mot fjärde respektive 14:e plats föregående år). Anmärkningsvärt är att resultatet för indikatorn *Funktionsförmåga 12 månader efter stroke* har ökat från 57 % för perioden 2011-2013 till 81 % för perioden 2012-2014. Indikatorn går därmed från rött till grönt och Ekerö intar en ledande plats i länet och en åttondeplats i riket (jämför med 15:e respektive 236:e plats föregående period).

Ekerö uppvisar det bästa resultatet i länet även för följande indikatorer: 1) *Brytpunktssamtal*, 2) *Smärtskattning sista levnadsveckan*, 3) *Tre eller fler psykofarmaka bland äldre, 75 år och äldre i hemtjänsten* samt 4) *Användning av antipsykotiska läkemedel, 75 år och äldre i hemtjänsten*. Även för indikatorn *Tio eller fler läkemedel, 75 år och äldre i hemtjänsten* rankas Ekerö högt i länet (andra plats).

Tre av indikatorerna under området sammanhållen vård och omsorg visar rött i tabellen vilket betyder att Ekerö kommun tillhör de 25 % av kommunerna med sämst värde. Den första indikatorn avser *tre eller fler psykofarmaka bland äldre, 75 år och äldre i särskilt boende* och kommunvärdet uppgår här till drygt 27 %. Detta placerar Ekerö på sista plats i länet och 277:e plats i riket. Sammanlagt har 14 av länets kommuner rött på denna indikator och endast tre kommuner har grönt. Den andra indikatorn avser *tio eller fler läkemedel, 75 år och äldre i särskilt boende* där resultatet för Ekerö är 28 % vilket ger en 20:e plats i länet. Elva av kommunerna i länet tillhör de kommuner med sämst resultat i riket för denna indikator. Den tredje indikatorn som visar rött gäller *användning av antipsykotiska läkemedel, 75 år och äldre i särskilt boende*. Värdet för Ekerö uppgår till 18,7 % vilket placerar kommunen på 24:e plats i länet. Utöver Ekerö har ytterligare nio av länets kommuner ett förhållandevis högt värde för denna indikator och färgas röda i tabellen. Endast två av länets kommuner visar ett grönt resultat.

Övriga indikatorer

I Socialkontorets sammanställning redovisas fem indikatorer utanför de tre delområdena ovan. För tre av dessa indikatorer saknas data för Ekerö kommun (se avsnittet om indikatorer och informationsinsamling). Indikatorn *Risikoförebyggande åtgärder - särskilt boende* visar ett värde av 69 % vilket ger Ekerö en tredjeplats i länet. Indikatorn *Bruk av tryckavlastande underlag* är ny i årets rapport och värdet för kommunen är 33 % vilket ger en sjätteplats i länet. Båda dessa indikatorer är gula i tabellen.

Gällande databasbaserade indikatorer uppvisar Ekerö kommun både positiv och negativ utveckling. Arbetet med att samordna den palliativa vården har gett positiva resultat i Öppna jämförelser.

Resultaten i indikatorerna som avser läkemedel föranleder att landstinget och primärvården bör uppmärksammas i frågan, eftersom ansvaret för förskrivning av läkemedel ligger hos landstingets aktörer. För de äldre i särskilt boende har Ekerö kommun primärt en läkarorganisation att samverka med, varav frågan kring läkemedelsförskrivning kan bemötas kollektivt. För äldre med hemtjänst gäller däremot att samverkan ska ske med samtliga vårdcentraler i kommunen, varav ett annat tillvägagångssätt kan behöva övervägas. Vidare bör det övervägas om beställarorganisationen i landstinget ska uppvaktas i frågan.

Slutligen ska det poängteras att Öppna jämförelser är ett verktyg bland flera för att bedöma kvaliteten i äldreomsorgen. Resultaten bör inte ses som en fullständig utvärdering av äldreomsorgen, varken lokalt, regionalt eller nationellt, utan som en del av helheten när det kommer till kvalitetsarbete.

Uppföljning av Ekerö kommuns verksamhetsmål

Uppföljning av kommunens verksamhetsmål 2 avseende äldre medborgare görs genom en bedömning utifrån indikatorerna i Öppna jämförelser som gäller äldres egna omdömen om omsorgen. Ingen indikator ska vara röd och minst hälften av indikatorerna ska vara gröna.

I årets Öppna jämförelser finns totalt 11 indikatorer där äldre svarat på omdömen om omsorgen. Av dessa indikatorer är 5 gröna och 6 gula. Inom hemtjänst anger 96 % att de är nöjda med hemtjänsten i sin helhet. Det placerar Ekerö på en ledande plats i länet och på plats 18 i rankingen för riket. Inom särskilt boende uppger 86 % att de är nöjda med särskilt boende i sin helhet vilket ger en tredjeplats i länet och plats 74 i rankingen för riket.

Ytterligare en indikator finns med i årets enkätundersökning det är *Förändring av självskattad hälsa för hemtjänsttagare*. Indikatorn skiljer sig från övriga i brukarundersökningen då den inte är ett mått som kan knytas direkt till den

vård och omsorg som levereras via kommunen utan avser en subjektiv bedömning av uppskattat hälsotillstånd. Indikatorn visar hur den självskattade hälsan förändrats mellan två undersökningsår för den nationella enkätundersökningen. För denna indikator är värdet -12,6 % vilket placerar Ekerö kommun på plats 24 i länet. I förhållande till riket hamnar Ekerö bland de 25 % med sämst värde (rank 246 av 283 kommuner).

Den samlade bedömningen utifrån Öppna jämförelser och övriga uppföljningar som Socialnämnden genomför visar på att kommunens äldreomsorg håller en hög kvalitet. Det bör dock nämnas att det idag inte finns några nationella målnivåer att förhålla sig till i Öppna jämförelser. Jämförelsen är relativ till andra kommuners resultat. Rangordningen i sig kan därför inte säga utgöra ett betyg på kvaliteten på äldreomsorgen.

Förbättringsområden

Resultaten i indikatorerna som avser *läkemedel* föranleder som nämnts att landstinget och primärvården bör uppmärksammas i frågan, eftersom ansvaret för förskrivning av läkemedel ligger hos landstingets aktörer.

För de äldre i särskilt boende samverkar Ekerö kommun med ansvarig läkarorganisation Ekerö Vårdcentral, Praktikertjänst.

Förbättringsåtgärder

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) har i början av april månad uppmärksammat ansvarig läkarorganisation för särskilda boendena i kommunen, avseende den statistik som finns publicerad i öppna jämförelser. Detta gäller framförallt den statistik som omfattar läkemedelsbaserade indikatorer hos 75 år och äldre i särskilt boende.

Socialkontoret planerar bjuda in ansvariga verksamhetschefer samt ansvarig läkarorganisation för särskilda boenden för att presentera den statistik som publicerats i 2015 års öppna jämförelser och diskutera eventuella förbättringsåtgärder.

I början av maj månad kommer MAS att sammanställa resultat och statistik i den årliga kvalitetsuppföljningen avseende hälso- och sjukvård som bedrivs på särskilt boende. Inför denna sammanställning ingår även att Mas på plats på respektive boende presenterar de resultat- och statistikuppgifter som samlats in under året. Ansvarig läkare för respektive boende deltar vid denna presentation.

Socialkontoret avser även att uppmärksamma Stockholms läns landsting, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen kring de resultat Öppna jämförelser visar

kring *läkemedel* bland 75 år och äldre i särskilt boende. Granskning av resultaten visar på att många av kommunerna i Stockholms län har liknande resultat.